

Mioara Apolzan

Octombrie–decembrie 2002

Telefoane, poze, casetele aduse de noi. Mai ales casetele, cam aiurea copiate, pe care le știm pe de rost. Sorin fiind mai ocupat, le pun ori de câte ori mi-e sufletul greu de dorul lor sau din alte pricini. Nu mi-am imaginat în ce măsură simplul fapt că asist/particip, chiar de pe margine, la mica viață ce produce cu fiecare zi alte miracole, îmi va reîncărca bateriile, mă va lega de viață. Nu știu dacă și când Daniel va citi rândurile astea și, mai ales, dacă le va înțelege semnificația. Simt însă nevoia să le scriu și asta înseamnă mult pentru mine. Vorbim săptămânal. Cer tot felul de amănunte. Din februarie, voi începe să consemnez la cold fiecare convorbire. Din păcate, Sorin mi-a șters din greșeală fișierul respectiv (cam pe la sfârșitul lui iulie), așa că tot ce scrisesem atâtea luni s-a evaporat într-o clipă în eter. Încercările de a-l recupera au fost inutile. Am crezut că fac infarct. Acum va trebui să rezum în forță, pentru că peste o săptămână Daniel va împlini un an. Și vreau să ajung la zi.

Decembrie 2002–sfârșit de martie 2003

E o perioadă pe care o acoperă cele două casete aduse de bunica Măriucăi. De fapt, ea a adus o singură casetă, pe care nici n-am reușit s-o vedem, pentru că era înregistrată cu o viteză pe care aparatul nostru n-a recunoscut-o. Dezamăgire mare, compensată în parte de fotografii, dintre care pe unele le aveam deja în calculator. Denisa îmi spune că seamănă cu mine. Nu-mi dau seama. Ce alchimie misterioasă și subtilă e adierea altor chipuri în zâmbetul, privirea, părul, forma capului unui copil. Oare aceste migrații se produc în același timp și în interior? Oricum, nu mă recunosc, deși aș vrea să regăsesc în el partea mea bună. Dar care ar fi ea? Pozele fiind făcute la intervale de timp, progresele se văd. De pildă, îl văd stând în funduleț într-un colț al patului (care e și el o noutate), îmbrăcat într-o salopetă cu dungi albastre și bleu, culori care îi vin foarte bine. Se uită, desigur, spre cameră, cu privirea lui atentă, ceretătoare, a cărei strălucire inteligentă camera o va surprinde

Întâmplări cu Daniel

atât de bine. Îmi vine să spun: băiatul ăsta înțelege tot, știe tot, numai că nu vorbește! Un fin al lui Floricel aduce casetele reînregistrate de Oana, de data asta la viteza compatibilă. De emoție, o pun mai întâi pe cea de-a doua, cronologic ultima.

(Începe cu 11 ianuarie.) Nu-mi vine să cred: Daniel și-a dublat dimensiunile, gângurește și râde, pufăie, dă din picioare și lovește masa cu călcâiele până i se roșesc, e dolofan ca un pepenaș, are gene lungi, întoarse, capul rotund, cu un ciufuleț auriu-roșcat, frumos. Să restabilesc totuși cronologia. La începutul primei casete are patru luni. Cam patru, pentru că primele secvențe nu sunt datate. Scenele sunt tipice pentru programul lui: cum mănâncă, cum doarme, exerciții de stat pe burtă, gângureală, cum se trezește. Scena treziturii e un ritual emoționant: Floricel (el filmează acum) îi vorbește în semiîntinericul din cameră: „Bună dimineața, sufletul lui tata, bună dimineața, iubirea lui tăticu“; din gluga trasă mult pe frunte apar mai întâi ochii strălucitori, luminați, apoi un zâmbet de răspuns, plin de iubire, care îi luminează toată fața. Iubirea asta din privirea cu care se uită la maică-sa și la taică-su mă umple de fiecare dată de emoție. Din fericire, camera o păstrează. Imaginile încep să fie datate din 14 dec. Și pot să localizez momentele: când adoarme în rucsăcel (Floricel), când Oana gătește (de data asta, ea avându-l în spate în rucsăcel), când e gătit într-un costum special de Crăciun (alb, cu stelute aurii, cu bonetă de pitic, cu un brăduț pe bluziță, unde stă scris: *My first Christmas*). Din 21 decembrie apare farfuria zburătoare, pupitrul cu jucării ca o baterie, cu care, la patru luni și jumătate, învață să se joace. Cele zornăitoare îi plac, cele de pluș din pătuțul lui nu-l prea atrag, fiind mai interesat să se joace cu picioarele, pe care le ridică până la gură, sau cu degetele de la mână. Pe 1 ian. îl văd pe Floricel hrănindu-l cu biberonul, pe 4 apare prima oară (în imagine) suzeta. Vioi, curios, cu atenție distributivă. Gravitate dublată de plăcerea de a fi în centrul atenției, de a se ști privit: se prinde imediat când e filmat sau fotografiat, aruncă priviri galeșe și zâmbește seducător. De

Mioara Apolzan

Crăciun, la Iulia și Sabin – cuminte, fără să-i acorde atenție Măriucăi. La fel, la ei acasă, de Anul Nou. Dar n-are nici cinci luni, chiar dacă îmbrăcat cu salopeta de blugi (prima, deocamdată toate sunt în premieră) arată nu ca un bebeluș, ci ca un băiețel. Noutățile apar de la o secvență la alta, aproape săptămânal, așa cum le percepem noi: la pupitrul cu jucării, le manevrează și mai ușor și mai multe în același timp; stă în funduleț singur (cam la cinci luni și jumătate); protejat uneori de perna circulară de care se ajută Oana când îl alăptează, are în fiecare mână câte o jucărie, le aruncă, ia altele; la un moment dat, la o clipă de neatenție a lui Floricel, cade pe spate, sprijinit totuși pe jumătate pe pernă, se pune pe plâns, supărat mai degrabă pentru că a căzut decât că l-ar durea; împăcat cu greu, continuă să se joace, dar, la prima dezechilibrare ușoară, ținând minte ce-a pățit, se pune iar pe plâns. Altă dată: Oana îl ajută să se prindă cu mânuțele de gratiile de la pătuț și, preț de câteva secunde, stă singur.

Mi-a făcut plăcere să recunosc ghetuțele, primul obiect pe care i l-am cumpărat înainte de a se naște. Altă dată: tot în perna circulară, protejat din spate de Oana, cu suzetă, cu ochii la cameră: Oana întinde mâna spre el, Daniel se întoarce puțin și-și pune mânuța pe mâna ei, semn că a înțeles ce a vrut de la el. Îi place să te joci cu el: de pildă, aruncatul în sus, „lebdăditul“, specialitatea lui Floricel. Spre sfârșitul casetei, filmăți de finul lui Floricel, dansează toți trei – fericire. Ce s-ar putea spune mai mult? Și totuși: la un moment dat, dansând cu Oana, o ia cu amândouă mânuțele de gât și-și lipește gura de obrazul ei: o mușcă, o sărută?

Sfârșit de martie–20 aprilie

Reconstitui perioada privind casetele. Evenimentul e vizita la Ioana și la Mugur, în Carolina de Nord. Prima călătorie a lui Daniel cu avionul. S-a comportat mai bine la dus decât la întoarcere, când, fiind timpul să doarmă, iar el, neobișnuit să adoarmă în brațe, a plâns tot drumul. O adevărată expediție:

Întâmplări cu Daniel

cărucior, țarc etc., plus închiriatul mașinii, dar asta e ceva mai special doar pentru noi. Casa Ioanei și a lui Mugur – nouă, modernă, arătoasă, mai ales în decorul respectiv, splendid în lumina și culorile tufelor înflorite, a pajiștilor smălțuite. Avantajul de a sta mai departe de aglomerația marilor orașe. Un mic paradis (măcar pentru o vacanță), în care toți trei s-au simțit bine, asta se vede clar. Băiatul, desculț, pe bicicletă, în cada Alexandrei, dormind în mașină sau în cărucior – altă expresie, uneori visătoare chiar, altă vârstă, lumină și frumusețe pe chipul lui. Pozele făcute atunci sunt preferatele mele.

20 aprilie–15 iunie 2003

Trec peste emoțiile călătoriei, stăruie asupra întâlnirii cu nepotul. Dacă se va ține la distanță? Am reuși să mascăm dezamăgirea că ne-a uitat? (Asta pentru că ne-am iluzionat că am rămas într-o cută a memoriei lui, că, în fine, mai e și vocea sângelui.) Din fericire, a fost altfel: Oana a venit la mașină cu el în brațe și prin portiera deschisă i-am spus ce mi-a trecut în clipa aia prin minte: „Ce faci, tu, rățușca mea frumoasă?” Chipul i s-a luminat în zâmbet și râs, ceea ce m-a făcut praf, dacă mai era cazul. În prima zi, am lăsat lucrurile în voia lor, să se obișnuiască sau reobișnuiască cu noi, atenți totuși la fiecare mișcare a lui. Acomodarea a fost firească și într-un firesc plin de iubire ne-am instalat până când a venit timpul să plecăm. Dar până atunci s-au întâmplat atâtea! Să încep cu ritualul de dimineață, care ne plăcea la fel de mult de fiecare dată: în primele zile Oana, apoi Sorin, auzindu-l plângând sau simțind mișcare în camera lui, îl aducea în dormitorul nostru pentru primul răsfaț al zilei. Cel puțin în primele săptămâni (dar și după aceea), până când s-a asigurat de victoria lui totală asupra noastră (căci băiatul nostru e un seducător, cred că am mai spus-o, oricum, cu siguranță o s-o mai spun), se bucura că ne vede. Sigur, sunt subiectivă când spun că o făcea într-un chip special. Nu e minunată manifestarea bucuriei pe orice chip de copil? Vorbeam cu el, Oana îl masa ușor pe spate, alteori Sorin

Mioara Apolzan

Îl așeza în mijlocul patului, cu tot felul de obiecte în jurul lui, în timp ce mă pregătea pe mine; alteori, când era mai somnoros, se trântea pe mine și era o desfătare să-i simt căpșorul greu și trupușorul, păstrând încă mirosul cremelor de la baia de seară, culcușindu-se la întâmplare; pe măsură ce va învăța să meargă de-a bușilea, supravegherea va fi tot mai atentă, iute de picior, odată îl vedeam la marginea patului. Urma schimbatul zilnic în fața oglinzii din baie: „Uite, piticul din oglindă.“ Ritualul micului dejun nu mai era același: băiatul nu mai mânca la ora aia, mai bine zis mânca, dar nu mai adormea imediat, dacă voiam să nu facă scandal, trebuia să-i găsim o ocupație și să diversificăm obiectele cu care se juca, uneori chiar jucăriile lui (de pildă, un telefon cu baterie, imitându-l pe cel normal ca greutate, formă, comenzi, ale cărui butoane învățase să le manevreze și care producea sunetele cunoscute, derutante pentru noi la început, prea mare fiind asemănarea cu cel adevărat), dar, de cele mai multe ori, cu te miri ce ne venea la îndemână: o lingură, o hârtie, un șervețel repede bucătit. Destul de curând după venirea noastră, a început să urmărească mișcările lui Sorin, multe legate de prepararea mâncării pentru el, dar și altele, precum făcutul cafelei sau drumurile spre sau de la cup-torul cu microunde. Curățatul morcovilor, al fructelor, combinațiile cu mai multe castronașe, toate le privea cu interes și sunt sigură că pe multe le memorase, făcând deja legătura dintre ele. Amator de diversitate: nu doar că primea bine fiecare nou aliment, ci se bucura când felul întâi era urmat de al doilea și chiar de desert. S-ar zice că e mai curând pofticios decât mâncăcios, deși dolofan a fost întotdeauna. Nu-mi dau seama dacă se dă în vânt după supe, cert e că o preferă totuși pe cea cu roșii, în care pasam zarzavatul, uneori adăugând și carnea. Alteori, carnea amestecată cu cartof o mânca separat; mai spre sfârșit, când au apărut brânza de vacă și iaurtul, care i-au plăcut mult, am improvizat tot felul de combinații: conopidă cu brânză, ou cu brânză, ficat de pui cu brânză, carne-morcovi-iaurt etc. Fructele, banana fiind preferata, le combinam cu

biscuiți rași. Urmam în toate programul stabilit de părinți, plus sfaturile din diverse cărți. De pe la 11 luni i-am adăugat și suc de portocale proaspăt, îndoit cu apă. Mai mânca, în deplasare sau în criză de timp, legume și fructe de la borcan, bune și ele. Când am venit noi, nu mergea de-a bușilea. Stătea în funduleț, avea jucării în jur, după care se întindea, deplasându-se ușor stânga-dreapta și schițând pe jumătate mersul în patru labe. Mai ușor de controlat, dar trebuia să aibă mereu la îndemână jucării, dacă se putea mereu altele. Cum se întâmplă, prefera jucăriilor obiectele de tot felul (firele în mod special, motiv pentru care Floricel îi spunea, „electricianul“), pe care le cerceta cu mare interes, le sucea pe toate părțile, eventual le flutura ca pe un lasou. Adesea ajungea prin răsuciri repetate lângă scaunul meu, când nu-l așeza Sorin direct lângă mine, și, în timp ce se juca, își ridica spre mine ochii cu zâmbetul și lumina lor specială. Începea atunci un joc numai al nostru: pentru că Oana îi spusese mai înainte poezioara cu „Pisicuță, pis, pis, pis...“, i-am spus-o și eu, lărgind repertoriul cu „Cățeluș cu părul creț...“. La auzul versurilor, se oprea din indiferent ce făcea și asculta cu o vizibilă încântare și cu amuzament. Sonoritatea, armonia cuvintelor, combinate cu ceea ce citea în ochii mei erau un altfel de joc, dar tot joc. L-am extins la cuvinte pur și simplu. Odată am spus din întâmplare „șapte“ și am repetat cuvântul. S-a pus pe râs. Cuvântul, seducția lui, ca o formulă magică. Dincolo de fericirea mea că, iată, aveam un joc al nostru, vreau să văd aici o sensibilitate artistică, o exagerare bunicească. Ne-am mai jucat și cu alte cuvinte, cu aceeași plăcere. De pildă, într-o seară am spus la întâmplare „măi, cocoșatele, ce faci acolo?“. Tonul meu și expresia (și-a dat seama că nu-l certam) l-au făcut să intre în joc și s-a pus pe râs. Toată seara ne-am jucat cu cuvintele astea. După plecarea noastră, jocul cu versuri și cuvinte a cam încetat. Pe caseta de după plecarea noastră i-am auzit pe copii spunând „șapte“: fără reacție! Alt joc cu fiecare. Ca să termin cu jocurile mele cu el, deși sper să-mi aduc aminte și de altele, să-l mai amintesc pe cel din

Mioara Apolzan

bucătărie, în timp ce mânca: în mișcările lui de pregătire a mesei, Sorin se interpunea între scaunul lui și al meu, și puteam să mă fac că mă ascund după el, provocându-l să ne jucăm de-a bau-bau; atunci Daniel intra în joc și-și lăsa capul într-o parte, ca să mă caute; figura o repetam, spre amuzamentul amândurora; la un moment dat, m-am pomenit că mă provoacă el: își apleca capul într-o parte și aștepta mișcarea mea de răspuns; aceeași schiță a capului am văzut-o și în casele de după plecarea noastră, dar replica nu a venit; câte lucruri mici țișes pânza afecțiunii și a iubirii! Mai era și jocul de-a Chaco: pe Chaco, câinele Amaliei, îl auzea lătrând sau îl vedea afară, unde totuși nu-i prea dădea atenție. Odată l-am întrebat: cum face Chaco? Și am adăugat: ham, ham, ham! Râdea și se uita la mine cu zâmbetul lui ghiduș și complice, provocându-mă să mai produc ceva. A făcut repede legătura între Chaco și „ham“, și cum ziceai „Chaco“, devenea atent, așteptând să urmeze „hamhamul“. Și, uite-așa, Chaco s-a transformat, deocamdată în mintea mea, în personaj. Aș vrea să pot scrie pentru Daniel și pentru Nicole, care se va naște peste câteva luni, povestiri care să le placă.

Legătura cu Sorin era, firește, mai diversificată, băiatul fiind pe mâna bunicului în toate cele. Din fericire, l-a acceptat imediat în toate: la sculat, la schimbat, la mâncat, la culcat, dar mai ales la plimbat, plăcerea cea mare a amândurora. Cred că atunci Sorin îl simțea cel mai mult al lui, dacă pot spune așa. Deliciile momentului trebuie nuanțate. Daniel, foarte atent la tot ce vede, are o poziție specială de croazieră, cu mânuțele pe bara căruciorului, nerezemat de pernă (asta fiind poziția de somn), interesat de spectacolul străzii, concentrat și cu o evidentă dorință de a nu scăpa nimic (chiar așa!) din spectacolul străzii și din contactul cu persoanele pe lângă care treceau: mai toate îi adresau un zâmbet, un cuvânt, de care era încântat și-și manifesta bucuria prin zâmbet și râs, dat din picioare, vorbit pe limba lui – ca toți copiii, cucerește ușor și, oricât de mic, o face conștient. (În magazine se simte foarte bine, pentru că și

aici comunicarea e rapidă: lumea îl place, îi acordă atenție, ceea ce e pe placul lui.) Sorin se bucură de plimbarea în sine: mersul pe jos, noutatea locului, care-i solicită curiozitatea și-i incită spiritul de observație (ar putea spune o mulțime, și o și face când are prilejul, despre străzi și case pe o rază de câteva sute de metri), alcătuirea/construcția caselor, pe care le studiază neobosit (câte lecții de inginerie a construcțiilor a luat nepotul!); foarte mândru de Daniel, pe care-l admiră trecătorii, cu care și bunicul face un schimb de saluturi sau măcar de zâmbete. Bucuria, iubirea cu care îl ține în brațe, îl sărută, răsplătite toate de faptul că băiatul i se încredințează, îl caută și se agață de el când are nevoie de ceva. Sentimentul extraordinar că ești util. Eu îl trăiesc mai mult de pe margine, mai degrabă încurcând decât fiind de folos. Chiar și așa, mă încălzesc de la luminița care crește sub ochii mei.

Zilele trec urmând programul băiatului. Neașteptat pentru mai și iunie, vremea a fost în general răcoroasă și ploioasă, ceea ce reduce timpul de stat afară. Într-o zi însorită l-am scos în grădină, unde era și Sovan cu fetele, pe iarbă. Câteva minute nu s-a mișcat, aș spune îmbătat de miros și culoare. Pipăia iarba cu mânuțele și părea incredibil de mic și fragil, cu ciufulețul lui blond-roșcat, în mijlocul covorului de iarbă, pe care ființa lui mică îl făcea să arate mult mai mare decât era în realitate. După un scurt răgaz, în care s-a obișnuit cu noutatea situației, a pornit-o de-a bușilea în explorare, atras de aleea de asfalt. Cu Sorin de mână, a parcurs pajiștea în lung și în lat. I-a plăcut mingea mare, mov, a Alexei: când stătea în funduleț, erau de aceeași înălțime.

Cu câteva săptămâni înainte de plecarea noastră, a descoperit urcatul și coborâtul scărilor. Începutul l-a făcut cu treapta dintre bucătărie și intrarea din spate. Scena merita să fie văzută: cobora cu spatele, pipăind treptele cu vârful piciorului, cu concentrarea, prudența și curiozitatea cu care va învăța de fiecare dată o mișcare nouă.

Mioara Apolzan

Și la mersul de-a bușilea avea un fel special de a-și pune mâinile pe podea: nu pur și simplu, ci cu un voit „plici“ mai apăsat, tot un joc.

Primul dinte i l-a descoperit Floricel, chiar când împlinea 10 luni. Aveam acum un dînțos! Și nici n-a fost mârâit băiatul! E drept, a dormit mai mult în perioada respectivă, protejându-se parcă de durere. Ar fi bine pentru el să treacă ușor peste orice suferință. Mai la început, în a doua săptămână, cred, a făcut varicelă, o formă ușoară. Din senin, fără guturai, cum se întâmplă adesea, a făcut febră, nu foarte mare (puțin peste 38), dar totuși febră. I-au dat sirop cu Tylenol, dar febra n-a cedat. A continuat să se joace cu același interes, poate mai somnolent, în comparație cu vioiciunea lui obișnuită. Prima noapte am dormit și nu prea, îngrijorați și atenți la toate mișcările din camera lui. L-au programat la doctor, dar până să ajungă acolo, ne-am lămurit: la baie, Floricel a văzut spuzeala de pe gâtul lui. A doua zi și burtica era plină de pete, dar, odată apărută erupția, febra a dispărut. Nu la toate „agresiunile“ reacționează la fel. De pildă, când a început să meargă de-a bușilea și în paralel să se ridice în picioare ținându-se de ceva, ba chiar încercând câțiva pași, a fost o săptămână neagră. Încântat că poate ajunge singur în locuri până atunci doar râvnite, și-a dat drumul cu mare cutezanță. A urmat o serie de căzături de care nu l-am putut feri, deși eram pe-aproape. La un moment dat, avea două julituri la nas și una la buză; altădată și-a prins degețelele la ușa dulapului și durerea a fost atât de mare, că se făcuse roșu-vânat și se sufoca de plâns, cu lacrimile șiroindu-i pe obraji. Oana i-a pus imediat gheață și comprese cu apă rece. A plâns mult și când a pus mâna pe bara fierbinte a cuptorului. Și când plânge, o face din tot sufletul, cu toată ființa lui mică, stârnind în mine dorința de a lua asupra mea tot răul. Primele suferințe fizice – primele interdicții.